



Jordi de Manuel

Propostes didàctiques sobre el llibre

Un niu de formigues

Elaborades per Laura Espot

Dibuixos de Glòria Falcón



UN NIU DE FORMIGUES

DESCRIPCIÓ

Autor: Jordi de Manuel

Dibuixos: Glòria Falcón

Animallibres Editorial / Barcelona, 2008

Col·lecció: «LA FORMIGA», núm. 10

Sèrie Grogga

Format: 13 × 20,5 cm, 96 pàgines

Enquadernació en rústica. Impressió en blanc i negre.

Edat: a partir de 8 anys. Un niu de formigues és un recull d'històries tendres i originals que tenen com a punt d'enllaç les formigues i que mouen a la tendresa i l'amor per la natura. Un llibre contat des del punt de vista dels infants, que, tant per l'originalitat de les històries com per la senzillesa del seu vocabulari i les encertades il·lustracions que l'acompanyen, és molt recomanable per a un públic que s'inicia en la lectura.

RESUM DE L'OBRA

Un niu de formigues és un recull de set contes en què es reflecteixen amb sensibilitat els sentiments dels seus petits protagonistes. En tots els contes apareixen, reals o imaginades, les formigues. Aquest és el resum de cada un dels contes:

–*Flap*. La Marina està dibuixant i pintant amb el pare quan sent un fort cop a la finestra. Una bola grisa ha xocat contra el vidre. És un ocell, un pit-roig que en topar amb el vidre de la finestra ha quedat estabornit. La nena té la bola grisa entre les mans i li dóna alè; tot d'una nota un pessigolleig a les mans, pensa que són les potetes del pit-roig; però és una formiga que la nena deixarà a l'ampit de la finestra.

- Roc i les formigues*. Pel seu aniversari, a en Roc li regalen un llibre. En la coberta hi ha un dibuix però, quan comença a passar fulls, només hi veu fileres de formigues disfressades de lletres que omplen les pàgines.
- La cabana del Nil*. En Nil estiueja amb la seva família en un càmping. Sempre s'escapa al bosc on ha construït una cabana on va a refugiar-se i a somniar. Allà veu una formiga a la qual segueix fins al formiguer.
- Invasors*. Un petit objecte volador aterra al mig de la selva amazònica. Dos tripulants de la nau comencen a explorar la zona i topen amb un niu de formigues. Comuniquen al comandant que han trobat una nova forma de vida intel·ligent altament organitzada a la qual no poden vèncer.
- M'agrada tant!* En el parc, el Pol es queda meravellat observant un niu de formigues mentre jo vaig fent tocs de pilota, el que més m'agrada d'aquest món. Un dia un entrenador em ve a veure i em diu que la toco molt bé, la pilota, però que no podré formar part de l'equip. Es veu que a les noies no les deixen jugar amb equips de nois a partir dels 12 anys. Sort d'en Pol, que m'ha dit que m'acompanyarà al parc sempre que vulgui per xutar penals.
- L'àvia Amèlia*. L'Adrià n'està molt, de la seva àvia Amèlia. Li agrada molt jugar amb ella a escacs i enyora els contes i els pastissos amb què l'obsequiava quan era petit. Però últimament l'Adrià s'ha adonat que alguna cosa li passa, a l'àvia, perquè l'àvia no està bé. L'àvia el confon amb un germà d'ella a qui deia Quico i li diu «fill». Per això els pares de l'Adrià porten l'àvia al metge.
- Una aventura d'un cos-llarg-amb-potes (endevinalles del sòl)*. Una bestiola de cos-llarg-amb-potes és aixafada per una cosa-rodona gran. La trompada de la cosa-rodona li ha fracturat unes dotze potes i això fa que Elles se l'emportin al seu niu. D'allà no sap pas si en sortirà amb vida.

PERSONATGES DEL LLIBRE

Flap

- La Marina* és una nena inquieta, curiosa i espavilada. Li agraden molts els colors, li agrada pintar.
- El pare de la Marina* acompanya la seva filla en les activitats artístiques i les que no ho són.
- El pit-roig* apareix de sobte quan xoca contra el vidre de la finestra de la Marina i queda estabornit.

Roc i les formigues

- En Roc* és un nen a qui només li agraden els contes amb dibuixos. No sap llegir les lletres. Fins que la seva germana li fa venir ganes d'aprendre'n.
- La Mònica* és la germana del Roc. Li regala un llibre que va d'indis i desperta en el seu germà Roc la necessitat d'aprendre a desxifrar aquesta corrua de formigues que són les lletres.

La cabana del Nil

- El Nil* és un nen solitari. Li agrada somniar a la cabana que s'ha construït durant les vacances.
- El Lluc* és el germà bessó del Nil. Però no s'assemblen gaire ni físicament ni de caràcter.
- La Núria* és la germana petita del Nil i el Lluc.
- El pare, la mare i l'àvia* són la resta de la família del Nil.

Invasors

- El comandant Raask* és qui dirigeix la nau, una mena de platet volador que acaba d'aterrar al bell mig de la selva amazònica.

–*Umma i Muff* són els altres dos tripulants de la nau i es dediquen a explorar el territori.

M'agrada tant!

–*La Maria* és una nena molt traçada jugant a futbol. El profe de gimnàstica fa que un entrenador d'un equip vingui a veure com juga. Llàstima que a partir dels dotze anys a les nenes ja no les deixen jugar en partits oficials amb equips de nens.

–*El Pol* és el millor amic de la Maria. No sap jugar a futbol ni li agrada. Però de tant en tant hi juga per complaure la Maria.

L'àvia Amèlia

–*L'Adrià* s'estima molt la seva àvia. Sovint juga a escacs amb ella.

–*L'àvia de l'Adrià*, l'àvia Amèlia, s'estima molt el seu nét. Últimament, però, sembla que està perdent facultats. L'estat de salut de l'àvia preocupa tota la família.

Una aventura d'un cos-llarg-amb-potes (endevinalles del sòl)

–*Cos-llarg-amb-potes* és un centpeus víctima d'uns nens que juguen a pilota, primer, i és a punt de ser víctima de les formigues, després.

–*Dues-potes* és el nom amb què el centpeus anomena els nens que juguen a pilota allà per on ell passa.

–*Cul-ratllat* és una abella que passa prop del centpeus.

–*Elles* és el mot amb què el centpeus anomena les formigues que se l'enduen arrossegant com a botí i futura menja.

–*Potes-serrades* és una llagosta que no respon a la petició d'ajuda del centpeus.

–*Pell-verda-i-humida* és una granota, que tampoc ajuda el centpeus.

–*Vuit-potes* és una aranya.

–*Banyut-amb-casa* és com el centpeus anomena el cargol.

AUTOR

Jordi de Manuel va néixer a Barcelona l'any 1962. És biòleg, professor i escriptor. Ha publicat diversos reculls de contes i novel·les per a infants, com ara *El somni de la nena bruna*, *De tots colors* i *Els ulls d'Abdeslam*. També té obra publicada de novel·la i narrativa breu per a adults. Ha dedicat part de la seva activitat professional a la recerca i innovació pedagògica, fonamentalment en la didàctica de les ciències com també a la formació del professorat. També ha fet algunes aportacions en el camp de la zoologia i l'ecologia aquàtica; es va doctorar en ciències biològiques l'any 1997.

IL·LUSTRADORA

Glòria Falcón ha estudiat disseny gràfic a l'escola Elisava, a Barcelona, i ha obtingut el títol oficial a l'Escola d'Arts Aplicades i Oficis Artístics (Llotja). La seva trajectòria professional l'ha portada a dedicar-se plenament al món de la il·lustració. Les seves inquietuds artístiques i humanes han despertat el seu interès per l'art de les mandales. En l'actualitat du a terme tallers de mandales per a nens i nenes en centres de creixement personal de Barcelona.

INTERÈS PEDAGÒGIC DEL LLIBRE

Un niu de formigues és un niu de sensacions, un niu de sentiments. Els set relats que formen el llibre són força heterogenis temàticament, tot i que mantenen dues característiques compartides: el fet de tenir com a protagonistes personatges infantils, d'una banda, i l'aparició de formigues o, si més no, la referència a les formigues, d'una altra.

En el llibre hi trobem relats de contingut realista, com ara *La cabana del Nil* o *M'agrada tant!*, però també el relat fantàstic

que porta per títol *Invasors*. En qualsevol dels casos, però, tots els relats proporcionen al lector *una altra mirada*, un punt de vista que, més enllà de la veu narrativa, ofereix un *microscopi* dels sentiments, un acostament sensible al món de la natura, del qual els humans en som part.

Cada relat, cada conte, esdevé, doncs, una dosi lleugera de sentiment o de naturalesa, o de totes dues coses plegades, és a dir, d'un cert sentiment naturista.

Un niu de formigues és, justament, el que d'alguna manera som també els humans, cadascú amb el seu paper, amb la seva feina, amb la seva sort. Les *formigues-insecte* i les *formigues-humans* mantenen aspectes en comú, fins al punt que les primeres poden arribar a ser una metàfora de la condició humana. Potser els lectors no sabran verbalitzar, per raons de maduresa o d'edat, aquesta metàfora, però podran intuir-la, perquè, en la literatura, la identificació personatges-lectors es produeix tot sovint encara que no es pretengui. El paper egocèntric que, de vegades, els humans ens atorguem en pensar en el món de la naturalesa, queda aquí clarament ressituat en la justa mesura sense dir-ho, sense sermons ni alligonaments explícits. Heus aquí, doncs, l'interès pedagògic específic que podem extreure de l'obra, sumat a la lectura mateixa i a la gratificació que, sens dubte, n'obtindran els lectors.

POSSIBILITATS D'EXPLOTACIÓ DIDÀCTICA

La relació entre humans i éssers vius de la natura, en aquest cas les formigues, ens permet treballar de forma rellevant les actituds humanes davant la responsabilitat de preservar la natura i el conjunt d'éssers que en formem part. La lectura d'aquests set contes, amb aquest aparent tel d'innocència, pot permetre'ns afrontar els temes i els recursos didàctics següents:

- Els insectes. Característiques generals. Hipòtesi fantasiosa de treball: què passaria si tots els insectes, de cop i volta, es transformessin en animals de la mida, posem per cas, d'un cavall?
- L'organització social de les formigues: les funcions dels diversos individus en un formiguer.
- Altres organitzacions socials d'altres insectes: les abelles. La vida en un rusc.
- El formiguer dels humans: paral·lelisme entre l'organització dels humans i l'organització de les formigues.
- Els humans com a éssers naturals petits en l'escala immensa de l'univers. Les possibilitats de vida en altres planetes o en altres galàxies (conte *Invasors*).
- Estructura d'un formiguer com a hàbitat. Estructura dels pobles i ciutats humans. Anàlisi comparativa dels hàbitats respectius.
- La responsabilitat dels humans en la preservació de les diverses espècies d'insectes. Nombre d'espècies registrades actualment i *ritme* de desaparició detectat entre els insectes.
- Les plagues d'insectes. Els efectes nocius per als conreus.
- L'arribada d'espècies d'insectes exòtiques: el mosquit tigre. Causes i conseqüències.
- Visita a museus zoològics (com ara el Museu Zoològic de Barcelona) o altres museus de temàtica zoològica específica com el Museu de Ciències Naturals de Màrius Torres, a Lleida, el Museu Comarcal de Ciències Naturals del Pallars Jussà, a Tremp, el Museu de Granollers-Ciències Naturals, o el Museu de les Papallones, a Pujalt, Sort, al Pallars Sobirà.
- Els mecanismes de defensa dels insectes: picades, verí, mimetisme ambiental, etc.
- Debat sobre l'ús d'insecticides domèstics i insecticides agrícoles. Què convé fer?

SOLUCIONARI

ACTIVITATS DE DESPRÉS DE LA LECTURA

SOLUCIÓ A L'ACTIVITAT NÚM. 1

Taronja, lila, verd.

SOLUCIÓ A L'ACTIVITAT NÚM. 4

Aventures.

SOLUCIÓ A L'ACTIVITAT NÚM. 5

Els llops encerclaven els indis, però Àliga Bruna, amb la seva màgia, aconseguia allunyar la llopada. L'endemà, el grup de caçadors va arribar a una vall preciosa on pasturava un ramat de búfals. Els indis van tornar al poble carregats amb carn per a menjar i llenya per a fer foc.

SOLUCIÓ A L'ACTIVITAT NÚM. 7

Lluc: li agradava banyar-se a la piscina, no li agradava gens llegir...

Nil: li encantava el bosc, li agradava moltíssim llegir, construir cabanes, etc.

SOLUCIÓ A L'ACTIVITAT NÚM. 8

A	D	G	G	I	L	T
L	N	D	P	O	W	E
Z	R	O	U	R	E	V
I	X	W	I	M	Q	A
N	O	S	R	B	V	C
A	P	J	H	L	B	X

SOLUCIÓ A L'ACTIVITAT NÚM. 9

En Nil havia construït una cabana al mig del bosc. L'havia apuntalada pels costats amb troncs d'arboç i plaques d'escorça d'alzina surera, i per dalt l'havia coberta amb branques de bruc i roure.

SOLUCIÓ A L'ACTIVITAT NÚM. 10

Que està en un bosc d'una illa deserta plena d'animalons i plantes.

Un lloc on viu només en Nil.

De tant en tant, en Nil surt de la cabana i va d'expedició per l'illa.

SOLUCIÓ A L'ACTIVITAT NÚM. 11

L'aire és xafogós i molt càlid.

Hi ha arbres amb unes fulles molt grans.

Hi ha molts animals, com ara els guacamais, les serps i les papallones.

SOLUCIÓ A L'ACTIVITAT NÚM. 12

Telepatia: Fenomen, estudiat per la parapsicologia, consistent en la percepció extrasensorial d'allò que una altra persona sent o pensa. El terme fou creat per F. W. H. Meyers el 1882 i definit primerament com la transmissió del pensament independent de les vies sensorials ordinàries. La Society for Physical Research de Londres començà a classificar-ne casos espontanis; posteriorment el fenomen ha estat observat experimentalment en casos provocats. El camp de la investigació és cada cop més ampli, per tal com és difícilment separable de la percepció extrasensorial en general, en la qual hi ha compresa la clarividència. Diverses hipòtesis n'han pretès l'explicació dels mecanismes. Sembla descartada la idea d'una transmissió anàloga a la de les ones electromagnètiques. Consideracions biopsicològiques fan

pensar més aviat en una regressió provisòria a condicions i a nivells preindividuals de l'activitat psíquica (teoria de l'inconscient arcaic o col·lectiu), en què s'estableix una comunicació d'estats, de sentiments, de nocions, etc.

SOLUCIÓ A L'ACTIVITAT NÚM. 13

Fixat, són negres com nosaltres, i més petits! Es mouen amb sis potes fines. Es comuniquen amb aquesta mena de palps que tenen al cap.

SOLUCIÓ A L'ACTIVITAT NÚM. 14

Passadissos foscos.	V
Ramats de pugons alimentats per les formigues.	F
Munts de llangardaixos preparats per a sortir a l'exterior.	F
Magatzems d'aliments classificats segons la mida i la procedència.	V
Llits de palla amb trossets de roba.	F
Cambres plenes de cadàvers.	V
Una cambra amb una reina que pon ous.	V
Una mosca coronada reina del formiguer.	F

SOLUCIÓ A L'ACTIVITAT NÚM. 15

Les formigues es divideixen en tres castes sexuals. Les femelles estèrils, anomenades *obreres*, les femelles fèrtils anomenades *reines* i els mascles fèrtils. El formiguer es descriu a vegades com un superorganisme, ja que tota la comunitat d'insectes sembla que actui com si fos un sol organisme independent.

La vida d'una formiga comença amb un ou. En una cavitat anomenada espermateca, la reina emmagatzema els espermatozous provinents del seu acoblament durant el vol

nupcial, on ha estat fertilitzada per un o més mascles. Més endavant la reina decidirà, en el moment de pondre els ous, si posarà en contacte, o no, els espermatozous amb els òvuls. Si l'òvul és fecundat, la formiga que sortirà de l'ou serà femella; si no, serà mascle. Les obreres també poden pondre ous no fecundats amb els quals acostumen a alimentar les larves, són estèrils i no en surt gairebé mai cap, de larva.

Pel que fa al desenvolupament, les formigues tenen metamorfosi completa, i passen per les fases larva i pupa abans d'esdevenir adultes. Les larves poden passar per entre tres i cinc estadis larvals, segons les espècies, fent la muda de la pell entre fase i fase. Aquesta etapa és especialment delicada ja que les larves no es poden alimentar per si mateixes i necessiten l'ajuda de les obreres. Totes les larves provinents d'ous fecundats són genèticament idèntiques. Amb l'alimentació larval és quan es produirà la diferenciació entre reines i obreres, i també de les distintes castes d'obreras, quan n'hi hagi. Les larves es poden alimentar de dues formes. Les formigues adultes es reparteixen l'aliment entre elles i regurgiten el menjar líquid que prèviament han recollit i han emmagatzemat al seu estómac social. Si es posen al seu abast, les larves de formiga també poden mastegar trossos d'insectes o restes sòlides, que és el tipus d'aliment d'on obtenen més proteïnes per al seu creixement. Tota la covada, ous, larves i pupes, ha de mantenir-se a temperatures força constants per assegurar un bon desenvolupament i, per això, molt sovint són traslladades a diverses cambres d'incubació que es troben per tot el formiguer. Segons les espècies, les larves filaran un capoll o no (pupes nues). Els capolls de formigues se'ls coneix popularment per *ous de formigues*.

Una obrera jove passa els primers dies de la seva vida adulta cuidant la reina i la covada. Més tard ja fa tasques d'excavació i altres feines dins del niu, i finalment, ja com a veterana, va a buscar menjar i defensa el formiguer. Aquests

canvis són bastant abruptes i defineix el que s'anomenen castes temporals. Una teoria de per què això és així, és que la cerca de menjar comporta un índex de mortalitat alt, i per tant les formigues només hi participen quan ja són més velles i, per això, més properes a la mort.

Moltes espècies de formigues poden ser polimòrfiques, és a dir, que les obreres presenten diferents mides o formes. Mentre que en alguna espècie, aquestes diferències són petites, en altres espècies són grans. Així hi pot haver obreres petites o minor, mitjanes, i grans o major, aquestes últimes comencen ben aviat la tasca d'anar a buscar menjar. Sovint les major tenen el cap desproporcionadament gros i amb mandíbules molt fortes. S'anomenen a vegades formigues *soldat* ja que són molt eficients lluitant amb d'altres animals, encara que de fet són formigues obreres com les altres, amb les mateixes *obligacions*, que no varien massa de les que tenen les més petites o mitjanes. En algunes espècies les obreres mitjanes han desaparegut, de manera que es produeix una divisió clara entre les dues castes. Però en altres hi pot haver mides diverses entre les castes d'obreres.

La majoria d'espècies de formigues es desenvolupen de la mateixa manera. Només la reina i les femelles fèrtils poden aparellar-se. Al contrari de la creença popular que els formiguers només tenen una reina (monogínia), moltes espècies de formigues són polígines, perquè en els seus nius pot haver-hi més d'una reina, i fins i tot moltes reines. Les formigues mascles, juntament amb les femelles fèrtils, emergeixen de la fase de pupa ja amb les ales (encara que algunes espècies, com les formigues legionàries, no produeixen reines alades). Els mascles no fan res durant tota la seva vida dins del formiguer, excepte menjar, tot esperant que arribi el moment de l'aparellament. En aquest dia, totes les formigues fèrtils (mascles i femelles), excepte la reina, surten a l'exterior i també ho fan les altres colònies properes de la mateixa espècie.

Llavors, totes les formigues fèrtils alades prenen el vol i fan l'acoblament. Els mascles moren poc després.

Cada femella aterra i busca un lloc adequat per a començar una colònia. Allà, s'arrenca les seves pròpies ales, comença a pondre ous i s'encarrega ella sola de cuidar-los. L'esperma obtingut durant el seu vol nupcial l'emmagatzema dins una cavitat, l'espermateca, i l'anirà utilitzant per anar fecundant ous durant tota la seva vida. Les primeres obreres a sortir són dèbils i més petites que les obreres posteriors, però comencen a treballar per a la nova colònia immediatament. Amplien el niu, busquen menjar i es preocupen de la covada. Així és com comencen la majoria de joves colònies. Unes quantes espècies que tenen poligínia (més d'una reina), també poden començar una nova societat a partir d'una de les reines del niu vell, que s'emporta un cert nombre d'obreres cap a un nou emplaçament on funden un nou formiguer.

Les colònies de formigues poden ser molt permanents en el temps. Les reines mateixes poden viure fins a 30 anys, mentre que les obreres viuen d'un a tres anys. Els mascles, tanmateix, són de vida molt curta, ja que només arriben a viure unes quantes setmanes.

SOLUCIÓ A L'ACTIVITAT NÚM. 16



SOLUCIÓ A L'ACTIVITAT NÚM. 17

El xut que surt amb efecte.

La rematada de cap.

Regatejar i sortir per l'esquerra.

SOLUCIÓ A L'ACTIVITAT NÚM. 19

PEONS

ALFILS

CAVALLS

TORRES

REINA

REI

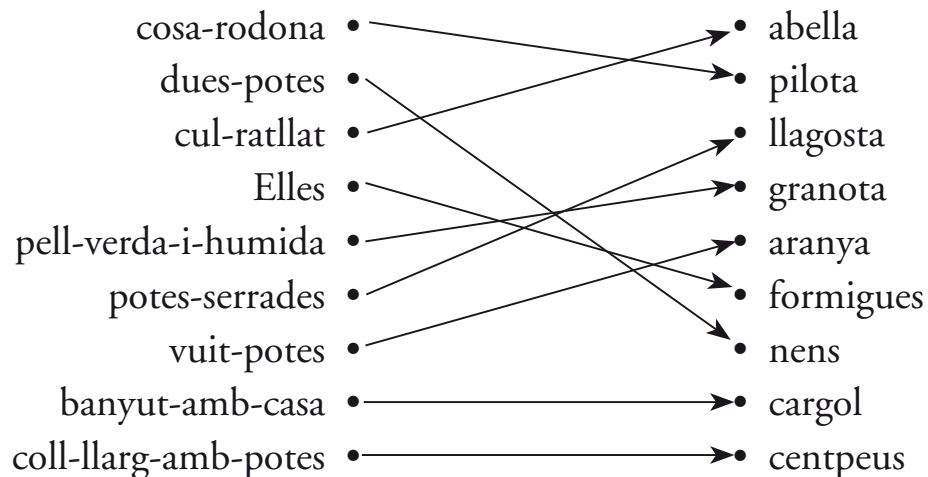
SOLUCIÓ A L'ACTIVITAT NÚM. 20

Expressió emprada en el joc d'escacs per a indicar que el rei que està en escac no el pot eludir, i per tant la partida és acabada.

SOLUCIÓ A L'ACTIVITAT NÚM. 21

Resposta model: l'Adrià troba a faltar els pastissos que feia l'àvia abans, els contes que explicava, etc.

SOLUCIÓ A L'ACTIVITAT NÚM. 22



ACTIVITATS DIVERSES

SOLUCIÓ A L'ACTIVITAT NÚM. 1

FLAP!

ROC I LES FORMIGUES

LA CABANA DEL NIL

INVASORS

M'AGRADA TANT!

L'ÀVIA AMÈLIA

UNA AVENTURA D'UN COS-LLARG-AMB-POTES (EN-DEVINALLES DEL SÒL)

SOLUCIÓ A L'ACTIVITAT NÚM. 3

Les formigues.

SOLUCIÓ A L'ACTIVITAT NÚM. 5

Alzheimer. Malaltia degenerativa del sistema nerviós central que representa el tipus més freqüent de demència presenil. Consisteix en una atrofia difusa del cervell on es formen unes *plaques senils* que corresponen a dipòsits d'amiloide localitzats sobretot a l'escorça cerebral, i unes *alteracions fibril·lars* anomenades d'Alzheimer que consisteixen en uns filaments helicoidals i que comporten un tipus de degeneració de les cèl·lules nervioses. Més freqüent en les dones, comença entre els 50 i 60 anys de vida amb pèrdua progressiva de l'atenció i la memòria, confusió mental, desorientació espacial i agitació psicomotora. A part dels constants trastorns afàsics, agnòsics i apràxics, és molt característica en la parla d'aquests malalts la reiteració de l'última síl·laba d'una paraula (logoclonia). Té una evolució de 4-8 anys i acaba amb trastorns nemològics (de la marxa, crisis convulsives), demència total, caquèxia i mort de l'individu. Aquesta malaltia continua essent objecte d'estudi, a causa del seu grau d'incidència en la gent gran, i dels elevats costos econòmics,

laborals i altres que comporta a la família tenir cura d'algú afectat per la malaltia. Se n'estudien els factors de risc, i així se sap que l'edat avançada n'és el principal factor, que poden existir unes causes genètiques, i que una història familiar amb antecedents constitueix igualment un altre factor de risc.

PROPOSTES DE TREBALL*

(MATERIAL FOTOCOPIABLE)

* L'editor autoritza la reproducció d'aquestes *Propostes de treball* amb finalitats didàctiques, però recorda que no es permet la reproducció, per fotocòpia o altres mitjans, del llibre a què es refereixen aquestes propostes.

A) ABANS DE LA LECTURA

1. Completa la fitxa del llibre

TÍTOL DE L'OBRA:

AUTOR:

IL·LUSTRADORA:

ANIMALLIBRES, SL.

COL·LECCIÓ: NÚM.:

2. Observa la coberta del llibre i digues què hi ha reproduït en el llibre que està mirant el nen.

.....

3. Contesta:

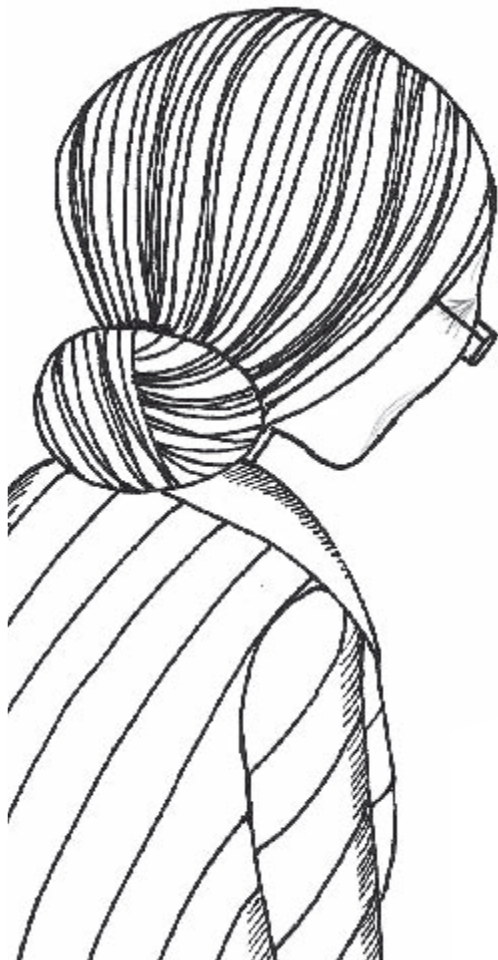
–Alguna vegada t'ha semblat veure formigues en comptes de lletres en un llibre? Explica com va passar.

.....

.....

–Creus que les lletres poden semblar altres animalons? Quins?

.....



4. Llegeix el text de la contracoberta i digues si canviaries el títol al llibre o no i explica per què ho faries.

.....

.....

.....

5. Si pensares canviar-li el títol, quin altre li posaries? Per què?

.....

.....

.....



B) DESPRÉS DE LA LECTURA

Flap!

1. Barreja colors i escriu el nom del color resultant:

GROC	+	VERMELL
		=

BLAU	+	VERMELL
		=

GROC	+	BLAU
		=

2. Busca una fotografia d'un pit-roig, enganxa-la al requadre i fes-ne una breu descripció:



Roc i les formigues

3. Contesta les preguntes següents:

- Cada nit llegeixes una estona abans d'anar a dormir?
- On llegeixes?
- Amb qui llegeixes?
- Tota l'estona llegeixes tu o també ho fa l'adult que està amb tu en aquells moments?
- T'agrada llegir? Quin és el títol del llibre que estàs llegint ara?
- Qui te'l va recomanar?

4. Marca amb una creu a quin gènere literari correspon el llibre que estàs llegint la Mònica al Roc:

- terror aventures misteri policíac

Ara, digues quin d'aquests gèneres és el que més t'agrada i explica tres motius pels quals t'agrada:

A mi m'agrada el gènere de per:

1r

2n

3r



5. Marca amb una creu com acaba la història d'Àliga Bruna:
- Àliga Bruna, quan va veure la colla de llops, va sortir corrent, no sabia com fer front a una llopada tan gran. Tenia molta por i els altres indis també.
 - Els llops encerclaven els indis, però Àliga Bruna, amb la seva màgia, aconseguia allunyar la llopada. L'endemà, el grup de caçadors va arribar a una vall preciosa on pasturava un ramat de búfals. Els indis van tornar al poble carregats amb carn per menjar i llenya per fer foc.
 - Els llops encerclaven el grup d'indis; el líder del grup es va tirar sobre Àliga Bruna i van començar a lluitar. La resta d'indis estaven paralizats de por que tenien. Àliga Bruna va aconseguir treure un ganivet i matar el llop, la resta de la llopada va fugir.

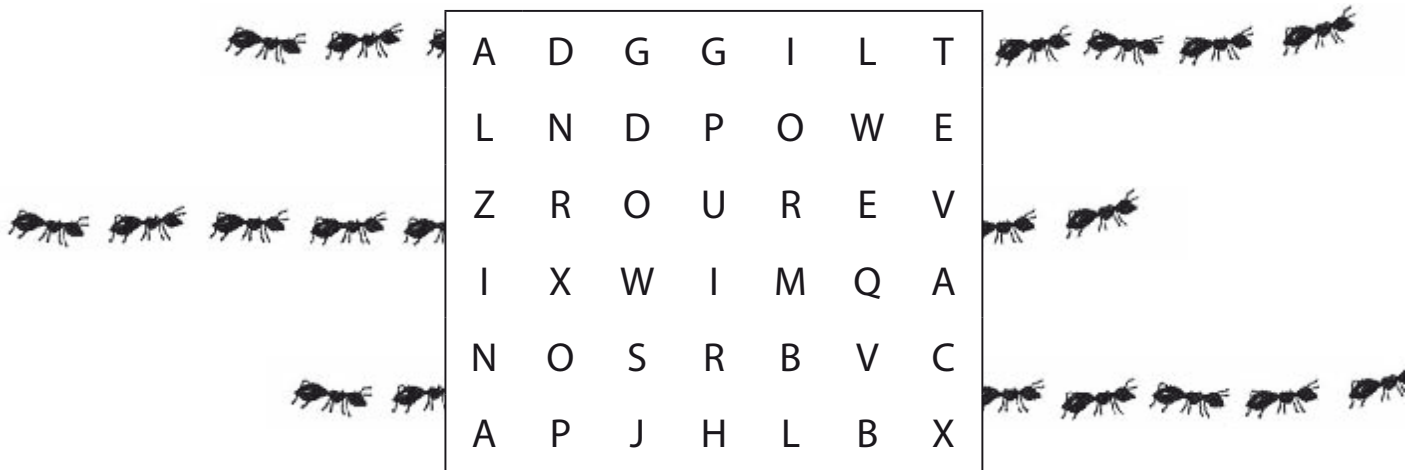
La cabana del Nil

6. Contesta:
- On acostumes a passar les vacances d'estiu?
 - Has estat mai en un càmping? Explica com era.
.....
 - On has dormit, en un bungalou o en una tenda?
 - Què és el que més t'agrada fer a l'estiu?

7. Escribe quines són les activitats que més agraden al Lluç i el Nil i afegeix quines són les que més t'agraden a tu:

Lluç	Nil	Jo
.....
.....
.....

8. Busca en aquesta sopa de lletres el nom de cinc arbres:



9. Explica quin és el secret del Nil:

.....

.....

.....

.....

Ara, contesta:

–Tu també tens un secret? Quin secret és?

.....

10. Ordena aquestes frases i sabràs què imaginava el Nil quan era dins la cabana:

- bosc illa d’una Que està en un deserta d’animalons plena i plantes.
- lloc on viu Nil en Un només.
- Nil De tant surt en tant de cabana la i d’expedició «l’illa» per va.

.....

.....

.....

.....

.....



Invasors

11. Marca amb una creu el que defineix una selva:

- L'aire és xafogós i molt càlid.
- Hi ha arbres amb unes fulles molt grans.
- Hi ha molts pocs arbres, només hi ha alguna alzina molt dispersa.
- L'aire és molt fred, en molts indrets s'hi amuntega la neu.
- Hi ha molts animals, com ara els guacamais, les serps i les papallones.
- Només hi ha cangurs i algun escarabat.

12. Busca en el diccionari la paraula *telepatia* i escriu-ne la definició:

Telepatia:

.....

.....

.....

.....

13. Completa el text i obtindràs la definició de formiga que en fan els exploradors de la selva amazònica:

Fixa't, són com nosaltres, i més! Es mouen amb potes fines. Es comuniquen amb aquesta mena de palps que tenen al



14. Escriu vertader o fals segons convingui:

En l'interior del formiguer es veu:

Passadissos foscos.	
Ramats de pugons alimentats per les formigues.	
Munts de llangardaixos preparats per a sortir a l'exterior.	
Magatzems d'aliments classificats segons la mida i la procedència.	
Llits de palla amb trossets de roba.	
Cambres plenes de cadàvers.	
Una cambra amb una reina que pon ous.	
Una mosca coronada reina del formiguer.	

15. En un full a part, dibuixa un formiguer per dins i explica amb les teues paraules com funciona.



17. Ordena les paraules de cada frase i sabràs què és el que més li agrada al protagonista d'aquesta història:
efecte surt xut amb El que

.....

rematada cap La de

.....

l'esquerra Regatejar sortir per i

.....

18. Creus que és just que una nena no pugui formar part de l'equip de futbol masculí? Raona la teua resposta.

.....

.....

.....

.....

L'àvia Amèlia

19. Ordena les lletres i obtindràs el nom de les peces dels escacs:

N-S-P-O-E

F-A-I-L-L-S

A-C-L-L-V-A-S

.....

O-R-R-T-S-E

I-N-R-E-A

I-E-R

.....

20. Informa't i explica què vol dir *escac i mat*:

.....

.....

.....

21. Fes una llista de les coses que troba a faltar l'Adrià de la seva àvia:

.....

.....

Una aventura d'un cos-llarg-amb-potes
(Endevinalles del sòl)

22. Qui és qui? Relaciona amb fletxes:

- | | |
|------------------------|------------|
| cosa-rodona • | •abella |
| dues-potes • | •pilota |
| cul-ratllat • | •llagosta |
| Elles • | •granota |
| pell-verda-i-humida • | •aranya |
| potes-serrades • | •formigues |
| vuit-potes • | •nens |
| banyut-amb-casa • | •caragol |
| coll-llarg-amb-potes • | •centpeus |



C) VALORACIÓ DEL LLIBRE

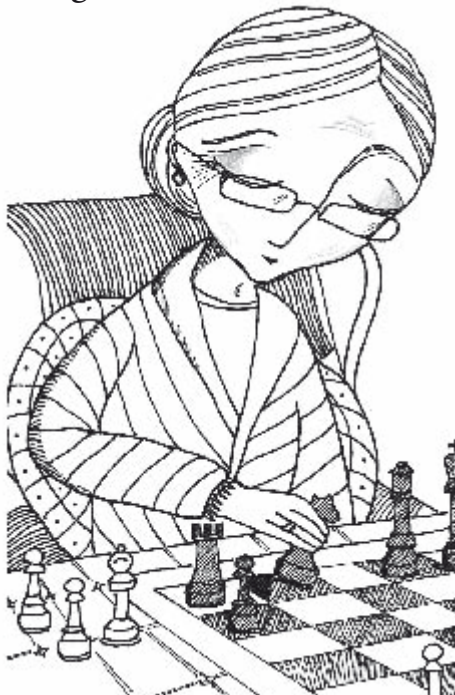
1. Valora el llibre acolorint l'escala següent que va de l'1 al 10.

TÍTOL	VALORACIÓ									
<i>Un niu de formigues</i>										

2. Ara fes el mateix amb els set contes del llibre.

TÍTOL DEL CONTE	VALORACIÓ									

3. Si haguessis de recomanar la lectura d'aquest llibre, amb quins arguments ho faries? Escriu-ne almenys tres.



1.

2.

3.

D) ACTIVITATS DIVERSES

1. Fixa't en aquests títols i observa que s'han barrejat totes les paraules; per tant, reescriu-los novament perquè siguin igual als del llibre:

ROC I FLAP INVASORS

LES FORMIGUES I LA CABANA DE L'AMÈLIA

DEL NIL M'AGRADA EL COS-LLARG-AMB-POTES

UNA AVENTURA DE L'ÀVIA

ENDEVINALLES DEL SÒL TANT

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

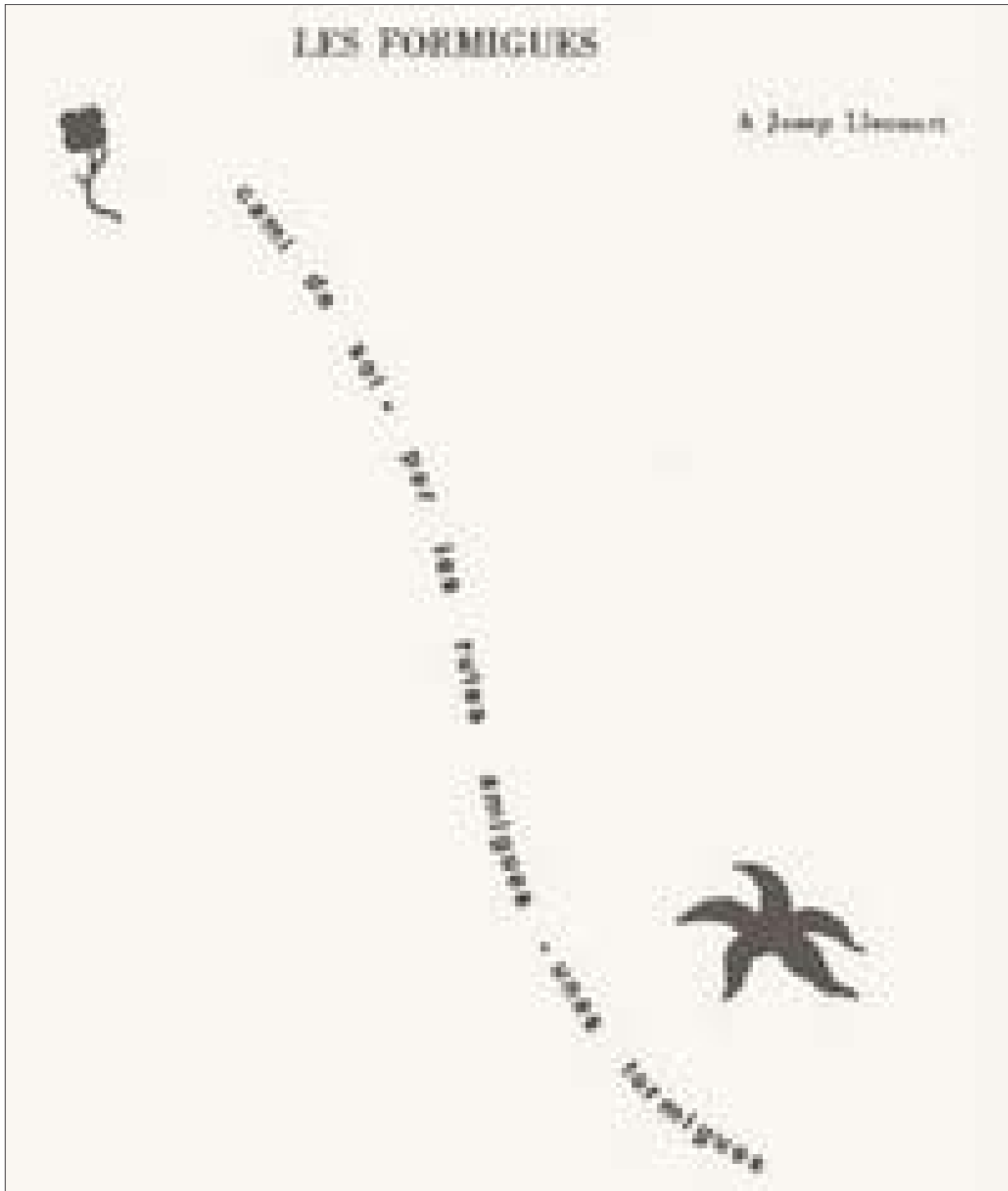
.....

.....

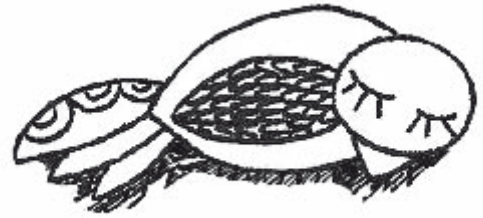
.....

.....

2. Aquest poema de Salvador Papasseit és un cal·ligrama anomenat «Les formigues». Sabries fer-ne un de semblant que es tituli «Les formigues voladores»?



3. Resol l'endevinalla i fes-ne un dibuix:
Una processó de dames negres
que fan el seu camí sense remor.



4. Fes un breu resum del conte que més t'ha agradat de tots els
que has llegit en aquest llibre:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. Pensa en l'àvia Amèlia i busca informació en alguna enciclopèdia o en el Google sobre la malaltia d'Alzheimer. Explica en què consisteix:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6. Escull el protagonista del conte amb qui t'identifiques més fàcilment i explica per què:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

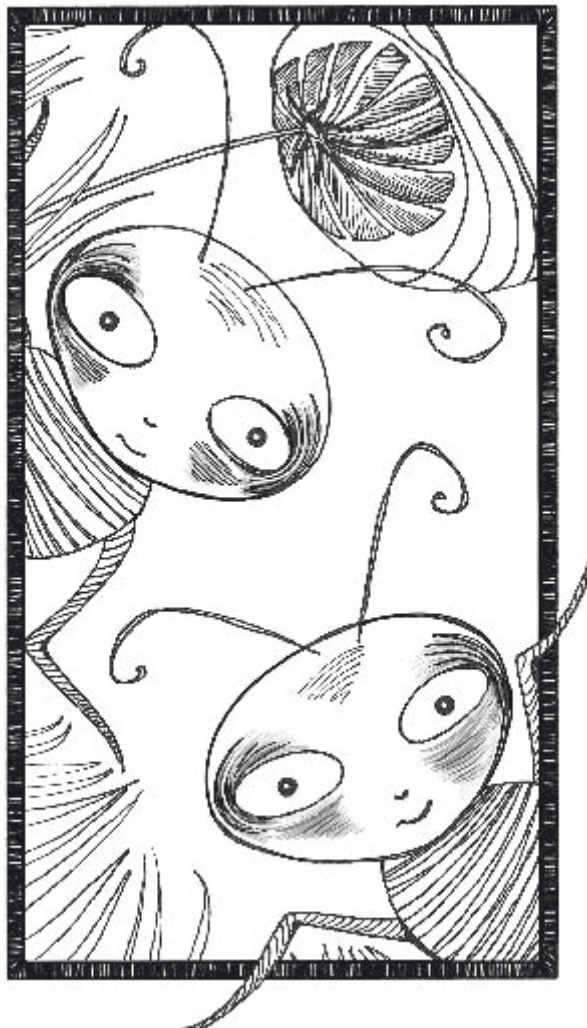
.....

.....

.....

.....

.....



7. Busca fotografies o fes un dibuix de les espècies vegetals següents i escriu una característica a sota de cada una de les imatges.

roure:	alzina:
.....

bruc:	arboç:
.....



Propostes didàctiques referides al llibre
Un niu de formigues (ISBN: 978-84-96726-21-6)

© Animallibres, SL.
Apartat de correus 6141 - 08080 Barcelona
www.animallibres.cat
© Jordi de Manuel, 2008
Dibuixos de Glòria Falcón